

Rozhovory o živote 2

Michail Veličko

kandidát ekonomických vied.

Video s českými titulkami: [TU](#)

OBSAH: Sociológia | Psychika človeka | Zmysly | Vedomie | Vedomie dozerá na podvedomie | Biopole | Dvojúrovňový model psychiky človeka | Metrologicky konzistentný model | Etika, morálka, mravnosť | Nevykoreniteľnosť náboženstva | Svedomie, hanba, česť | Kolektívna psychika | Biopole | Víry energie | Egregory | Jemná motorika | Otázky a Odpovede | Psychológia a Freud

[Sociológia](#)

M.V.: Sociológia je nejednoznačná veda. Prečo?

Pretože *subjektom jej skúmania je človek a objektom je spoločnosť*, takže to vyzerá tak, že každý bádateľ je potenciálnym zdrojom vedomostí o spoločnosti. Vzhľadom na to, že jeho subjektivismus je vždy určitým spôsobom špecifický, je preto aj potenciálnym zdrojom všemožných chýb práve v oblasti sociológie. Keď teda nastane problém, že jedna vedecká škola má v určitej veci jeden názor a druhá vedecká škola má v rovnakej veci názor iný, pričom sú tieto názory nezlučiteľné, kto má potom pravdu?

[Psychika človeka](#)

Aby sme dokázali odpovedať na otázku, kto má pravdu, musíme najprv pochopiť,

— ako funguje ľudská psychika?

— prečo je ľudská psychika človeka (*ako potencionálny zdroj vedomostí*) zároveň aj potencionálnym zdrojom chýb?

— a ako by sme sa mohli týchto chýb zbaviť?

Vyzerá to tak, že Diogenes mal pravdu, keď si zaumienil: "*Nájsť človeka*", pretože ako kritérium ozajstného človeka mu nestačila samotná jeho príslušnosť k biologickému druhu. Problémom však zostáva, že za dvetisíc aj čosi rokov od doby, keď žil, nedokázala veda ani náboženstvo dať na túto otázku jasnú odpoveď. Prečo ju nedokázali dať?

Problém spočíva v tom, že ak chceme na túto otázku hľadať odpovede a psychika má byť objektom skúmania, tak nie je úplne jasné, ako a čo máme vlastne skúmať.

Príčiny sú jednoduché: taká kategória ako *informácia* nebola prakticky do druhej polovice 20. storočia základnou vedeckou kategóriou. A pretože tomu tak nebolo, nebolo teda ani možné skúmať psychiku ako informačno-algoritmický systém. Rovnako tak napríklad do začiatku 20. storočia neexistovali ani žiadne práce na tému *riadenia*, v ktorých by sa riadenie skúmalo a popisovalo ako objektívne existujúci jav, ktorý sa prejavuje v nekonečnej rozmanitosti na všetkých úrovniach existencie prírody: na mikroúrovni, na makroúrovni, na megaúrovni a samozrejme v ľudskej spoločnosti, kde tiež žiadne všeobecné teórie riadenia neexistovali. Existovali iba akési príručky o tom, ako vykonávať riadenie pri riešení takých či onakých úloh.

Otázka osobnostnej psychiky, otázka toho ako väčšie množstvo ľudí vytvára kolektívnu psychiku alebo ako sa v nej ocitajú ľudia vďaka okolnostiam, ktoré od nich nezávisia, tak takáto téma je v literatúre už opísaná (*hlavne v okultnej*). No tvrdiť, že je opísaná pojmovo presne, nie je možné. Nehovoriac o tom, že tento druh literatúry nebol nikdy prístupný širokému okruhu ľudí, pretože predstavy o psychológii jedinca si široký okruh ľudí vytváral

na základe iných zdrojov, predovšetkým na základe písomností cirkevných mysliteľov a tvorby svetských filozofov. Aspoň v európskej kultúre tomu tak bolo.

Ak budeme hovoriť o východných kultúrach, tak tam je to iné. Dnes keď čítame ich literatúru o čakrách a ďalších veciach, tak pre absolútnu väčšinu ľudí sú slová ako "čakra", "meridián" iba prázdnyimi slovami, pretože sa všetky nachádzajú za hranicami ich vnímania. A človek nie je príliš efektívny pri práci s tými objektmi, ktoré stoja za hranicami vnímania jeho zmyslov alebo za hranicami citlivosti prístrojovej bázy jeho vedy.

— Nedá sa povedať, že západná psychológia umožňuje zrozumiteľne odpovedať na otázku zadanú Diogenom.

— A východná psychológia je zase taká, že prístup k vnímaniu čakier a meridiánov je vedený prostredníctvom procesu osobnostnej prípravy, ktorú snáď s výnimkou zakladateľov rôznych typov jógu, môže absolvovať len málokto samostatne bez toho, aby ho po tejto ceste viedol guru, ktorý už sám zašiel dosť ďaleko. A ak sa vrátíme k tej historickej dobe, keď sa v našej spoločnosti zrodil záujem o jogu, tak vám je asi jasné, že vtedy tu žiadni guru k dispozícii neboli. Nakoniec to dopadlo tak, že každá psychiatrická nemocnica, ktorá chcela byť na úrovni, mala aj svoje oddelenie jogínov samoukov, ktorí dokázali so svojou psychikou niečo, čo nie vždy dokázali psychiatri zvládnuť a vrátiť späť k tomu, čo bolo vtedy akceptované ako sociálna norma. Realita je taká, že liezť do vlastnej psychiky, a tým skôr do psychiky iných ľudí, býva v mnohých prípadoch nebezpečné jak pre vás samotných, tak aj pre vaše okolie.

Ponúka sa teda otázka: "*A ako je vlastne usporiadaná psychika človeka?*"

A tu to vyzerá tak, že vo všeobecnosti prijatá terminológia, t.j. tie slová, ktoré buď prakticky denne používame, alebo určite vieme že existujú — ako "*vedomie*", "*podvedomie*", "*zmysly*" — v rôznych kontextoch nadobúdajú rôzne významy, takže nie vždy sa možno pomocou danej terminológie dohodnúť a vzájomne pochopiť. Navyše, v náboženskom a ateistickom chápaní sveta vyzerajú mnohé psychologické otázky rôzne alebo aj nijako.

Táto okolnosť vedie k otázke, čím sa potom veda líši od taránia, hoc i na vedecké témy?

Existuje taká slovná hračka, že vzdelania sa delia do dvoch kategórií:

— prirodzené vedecké, technické

— a neprirodzené, takzvané humanitné.

Čo je podstatou tejto slovnej hračky? Podstatou je fakt, že všetky prirodzené vedecké a fyzikálne teórie, technické teórie, technické modely disponujú metrologickými charakteristikami. To znamená, že ak existuje termín, ak existuje symbol, ktorý má určitý význam, tak existuje aj definícia pravidla, ktorá umožňuje spojiť tento symbol s konkrétnymi prírodnými javmi.

Auditórium: Čiže možno to uvidieť, ohmatať, zmerať to, zamerať alebo poskladať.

M.V.: Áno. Je to určitým spôsobom možné uvidieť, ohmatať, zmerať a potom to celé možno zhrnúť do modelu, do teórie. A prepojenie prírodného javu (*ktorý možno zmerať, uvidieť*) a terminológie príslušnej teórie je vždy jednoznačné. Táto okolnosť umožňuje dávať do súvisu teórie (ako aj modely postavené na ich základe) a všetkými zdieľaný mechanizmus symbolov subjektívnej reality.

[Zmysly](#)

A humanitné vedy, ako je vidno na príklade poučky o štáte: "Štát, to je koncentrované vyjadrenie idey politického", zďaleka nie vždy riešia problémy tak úspešne ako je tomu v prírodných vedách a technike. Je to problém zabezpečenia metrologickej konzistencie teórie

alebo v ešte širšom chápaní — činnosti. Pričom treba to chápať ešte obširnejšie, než je zvyčajné v technike. Prečo? Pretože zďaleka nie všetko možno naozaj merať prostriedkami, ktoré sú známe v technike, teda technickými metódami. Okrem toho, veď človek má aj svoj vlastný zmyslový aparát. A ak to poviem stroho, tak *zmysly vnášajú do psychiky jediná informáciu*. Aké máme zmysly? Obvykle *zrak, sluch, hmat, čuch, chuť*. Čo ešte?

Auditórium: Existujú zmysly tela, ktoré cítime prostredníctvom nejakých fyzických vnemov tela. A existujú zmysly, ktoré sú spojené s psychikou, dá sa povedať, že s dušou. Teda sú rôzne.

M.V.: A tak dochádza k tomu, že rôzne školy nie sú schopné dohodnúť sa ani na počte zmyslov, ktoré človek má. A v mnohých prípadoch k zmyslom vôbec nezaraďujú tie štruktúry organizmu (lepšie povedané výsledok ich činnosti), vďaka ktorej sa v psychike objavuje informácia. Je čosi, čo existuje samo o sebe, a je aj k nemu príslušný zmysel. Napríklad fráza — slovný obrat: "pocit hanby". Pocit čoho? Hanby. To znamená, že hanba akoby existovala sama o sebe, mimo psychiku osobnosti, ale psychika ju určitým zmyslom vníma. To je štruktúrny obrat analogický tomu, ako keď si človek napríklad uvedomuje prítomnosť steny. Stena naozaj existuje a my ju vnímame buď zrakom, alebo svojim organizmom, keď do nej po tme vrazíme.

Auditórium: Hmatom.

M.V.: Hmatom, jemnejšie prstami. Takže tu nie je všetko tak jednoduché. Stanislaw Lem má vo svojich *"Hviezdnych denníkoch Ijona Tichého"* alebo v rozprávkach *"Kyberíada"* jednu takú epizódu, v ktorej sa hovorí o tom, že „*akadémia nebytia*“ *sa vôbec nezaobrá tým, čo existuje. Banalita bytia je dávno dokázaná, ale „akadémia nebytia“ sa zaujíma o to, čo neexistuje. Je známe, že draci neexistujú, ale ak sa na ten problém pozrieme bližšie, tak neexistujú záporní, imaginárny a ešte pár ďalších drakov. A tí záporní draci neexistujú ďaleko zaujímavejším spôsobom, než všetci tí ostatní, a preto sa budeme zaoberať práve nimi.*

V humanitných vedách bohužiaľ existuje pomerne veľa z toho, čo je charakterizované týmto Lemovým žartom. Humanitné vedy sa zaoberajú tým, čo objektívne neexistuje, ale zrodí sa v predstavivosti bádateľa. Potom, keď je niečo také zrodené, začína akoby pre prívržencov príslušnej vedeckej školy existovať, a tí začnú produkovať množstvo grafománie na tému toho, čo a ako sa niektorému zo zakladateľov ich školy zdalo a rozvinie sa tak široký rámec činností. Práve táto okolnosť neriešenosti problémov metrologickým zabezpečením činnosti a metrologickou konzistenciou vedeckých teórií viedla k tomu, že sa objavila slovná hračka na tému vzdelanie, že vzdelanie sa delí na prirodzené vedecké a neprirodzené, takzvané humanitné.

Pričom ak sa pozrieme na celý súhrn textov, ktoré boli v humanitnej sfére napísané, tak môžeme z tohto súhrnu vyčleniť určité ich množstvo, v ktorom autori predsa len dokázali vďaka akýmsi svojim čisto psychologickým osobnostným kvalitám vyriešiť problém zabezpečenia metrologickej konzistencie implicitnou formou. A všetko, čo napísali, môže byť naozaj vzťahované k realite a tým pádom aj zrozumiteľné. Zvyčajne títo ľudia spadajú buď do kategórie veľkých vedcov, alebo do kategórie nepriznaných vedcov. Pretože všeobecná tendencia metrologicky nekonzistentnej grafománie, ktorá je charakteristická pre mnoho humanitných disciplín, neprijme tento typ odpadlícva od všeobecných tradícií a vyvolá množstvo výhrad a námietok.

Ak však predsa len chceme mať sociológiu, ktorá by nebola neprirodzená (*resp. proti prírode*), musíme sa určitým spôsobom postarať o to, aby boli vyriešené všetky otázky jej metrologickej konzistencie. Najmä metrologická konzistencia terminológie, ktorou chceme popisovať rôzne otázky — jak osobnostné, tak aj sociálne.

Vedomie

Ak sa pozrieme na seba, tak čo je hlavným aspektom psychiky ako takej?

Je to vedomie.

Prvá otázka: "*A ako definovať vedomie? Čo to vlastne je?*"

V ateistickom chápaní sveta žiadne špeciálne definície nie sú a ani byť nemôžu, pretože vedomie rôznych ľudí sa mierne odlišuje. A následne dôjde na otázku, čo je jeho podstatou?! To znamená akými parametrami, akými charakteristikami, akou ich množinou možno toto vedomie opísať? Pretože všetky diskusie o tom, že hmota je prvotná a vedomie druhotné, neposkytujú žiadnu odpoveď na otázku: *Čo je to vedomie?*

V náboženskom chápaní sveta táto otázka pripúšťa istú odpoveď. Tu je jedna z takto definovaných odpovedí: *Vedomie, to je informačná oblasť algoritmického stotožnenia večnej duše človeka s tou objektívnou realitou, s ktorou je táto duša vo vzájomnej interakcii.* Všimnite si, že takáto definícia vedomia je veľmi produktívna, pretože ak bdieme, tak si všetci veľmi dobre uvedomujeme, že sme pri vedomí, a určitým spôsobom uvedomelo vnímame okolitý svet a aj všetkých, ktorí sa nachádzajú v zóne nášho komunikačného dosahu.

A ak človek spí? Tak sa deje čo? Z pohľadu ostatných ten človek nebdie, takže o jeho vedomí sa hovoriť nedá. No ak sa mu sníva sen, ktorý nezabudne a je schopný si ho znova vybaviť: *obrazy, prebiehajúci dej sna*, tak to všetko môže znova vidieť svojím vnútorným zrakom, keď je v bdelom stave. A je schopný aj prerozprávať obsah sna iným ľuďom. Takže bol tento človek (zo svojho vlastného pohľadu), keď sníval, pri vedomí alebo nebol?

Auditórium: Áno, bol.

M.V.: Stotožňoval sa s určitou realitou. Ďalšia otázka: kde a ako je lokalizovaná tá realita, s ktorou sa človek stotožňoval? To isté sa týka aj prípadov, keď ľudia prekonalí svoju klinickú smrť, a potom rozprávali, ako na túto skutočnosť ich psychika reagovala, ak si boli schopní spomenúť, čo sa dialo. Z pohľadu ostatných však znova títo ľudia boli celkom očividne v bezvedomí a v mnohých prípadoch dokonca aj bez príznakov života, ak sa na to budeme pozeráť z pozície obyčajného človeka a nie profesionálneho lekára, ktorý ich resuscitáciou vrátil z onoho sveta. Čiže takáto definícia vedomia je produktívna a v podstate funkčná vo vzťahu k akýmkoľvek stavom človeka, minimálne kým je na živu.

A čo ďalej? Ešte je tu čosi mimo vedomia. Pojem "*nevedomie*" alebo "*podvedomie*" pochádza zo západnej psychológie. Okruh javov popísaný týmto pojmom existoval, a keď prelistujeme literatúru, tak slovné spojenia charakterizujúce práve tento jav môžeme objaviť. Chomjakov ho charakterizoval slovami "vnútorné vedomie" a zdôrazňoval, že vnútorné vedomie je ďaleko výkonnejšie, než naše slovné vedomie. My naozaj žijeme v takej kultúre, keď na vedomej úrovni premýšľame najmä prostredníctvom slov. Zriedkakedy sú u niekoho tieto slová sprevádzané filmom, ktorý by mu vykresľovala psychika a ešte zriedkavejšie má niekto tento film aj s hudobným sprievodom. Vo väčšine prípadov teda premýšľame prostredníctvom slov, preto je toto Chomjakovo hodnotenie pre väčšinu ľudí smerodajným.

Auditórium: Mne sa ale zdá, že premýšľame skôr v obrazoch, najprv vzniká obraz, a až potom sa prevádza do slov. Pretože premýšľať možno v rôznych jazykoch, pomocou slov, ale obraz je od začiatku v človeku. Stáva sa to, predsa, v takých rýchlych situáciách, keď niečo prebieha veľmi rýchlo.

M.V.: Áno stáva sa, že sa niekedy slová nestačia ani zrodiť.

Auditórium: Keď musíte konať náhle, v sekundách. To znamená, že slová...

M.V.: Niekedy sa v tej chvíli nestačia objaviť ani tie obrazy. To je v podstate k téme, že naše správanie je z väčšej časti podvedomé. Existuje teda akýsi podvedomý komponent našej psychiky, ktorý je v úlohe informačno-algoritmického systému ďaleko výkonnejší, než to, čo nám umožňuje naše vedomie vo väčšine prípadov bežného života. A nevedomé úrovne psychiky majú, skutočne, ďaleko väčšie možnosti, pretože vedomie väčšiny ľudí je z hľadiska parametrov spracovania informácií štandardné: *15 bitov za sekundu, maximálne*. Prejavuje sa to tak, že film premietaný rýchlosťou 16 a viac snímok za sekundu, vnímame ako plynulý pohyb a nie ako rýchlo sa meniaci sled statických obrazov. Pätnásť snímok za sekundu a menej, vnímame ako postupnosť rýchlo meniacich sa obrazov.

Auditórium: Áno, ale to nemusí súvisieť s vedomím, ale so zotrvačnosťou zrkového systému, teda sietnice, nervov, prenosových systémov, vedomie nemusí hrať rolu. Ak optický systém nedokáže rozoznať...

M.V.: Ak to optický systém nedokáže rozoznať, tak áno, naozaj to bude tak. Súčasne sú však známe prípady, keď sa vedomie posunulo do inej dimenzie vnímania. V literatúre aj na Youtube sú svedectvá o tom, že človek videl, ako vybuchuje granát, a rýchlosť zrkových receptorov a všetkého ostatného mu to nebránila vnímať. Nie je to teda všetko tak jednoduché.

Vedomie môže určitým spôsobom prechádzať aj do iných frekvenčných pásiem vnímania, ale vo väčšine prípadov naozaj platí tá rýchlosť pätnásť bitov za sekundu, maximálne. A ďalej: *7 až 9 objektov súčasne*. Zriedkakedy ich niekto dokáže vnímať dvanásť. Odtiaľ vyplýva tiež limitovaný počet žiakov v skupine - dvanásť. Rovnako ako dvanásť apoštolov, pretože inak učiteľ prestane vnímať kolektív ako súbor osobností a začne ho vnímať ako nejaký beztvárny dav. Tu sa môžete spýtať: je to moc či málo?

Realita je taká, že súdiac podľa všetkého to stačí na to, aby sme boli ľuďmi. Napríklad mačka domáca nie je schopná vnímať súčasne viac než jeden objekt. Ak sa napríklad budete hrať s mačiatkom a budete používať obe ruky naraz, tak sa ihneď rozhodne, že to od vás nie je pekné, že si z neho robíte žarty, vysmievate sa mu. Urazí sa a odíde, alebo vás poškriabe. Prečo? Pretože nedokáže sledovať dve ruky naraz. Jednu sledovať dokáže, to pokojne, takáto hra sa mu páči.

Takže možnosti ľudského vedomia sú také, aké sú. A ďalej sa teda môžeme spýtať: ako ho máme používať? Pretože, keď sa pozrieme na život, na to ako žijeme, tak vlastne najčastejšie fungujeme prostredníctvom nevedomých automatizmov. Áno, nejakým spôsobom boli sformované v minulosti, zvyk bol vytvorený a v určitej situácii sa realizuje. Potom už dokážeme vysvetliť ako, prečo, a kvôli čomu sme rokovali tak či onak.

To nás privádza k myšlienke, že vzájomná spolupráca ľudského vedomia a nevedomých úrovní psychiky sa v mnohom môžu podobáť vzájomnej súčinnosti pilota a autopilota v lietadle.

Moderné lietadlá vo väčšine prípadov riadi autopilot. Aké úlohy teda plní samotný pilot? Musí autopilot nastaviť do režimu, ktorý je aktuálne potrebný: letieť priamym kurzom, letieť z bodu A do bodu B, alebo automaticky pristáť na letisku, ktorého údaje sú zavedené do palubného počítača. A aké sú závery?

— V mnohých prípadoch to znamená otázku samotnej realizovateľnosti letu, pretože človek na vedomej úrovni, pri rýchlostiach súčasných lietadiel, zďaleka nie vždy je schopný adekvátnych riadiacich úkonov.

— A v iných prípadoch to zase umožňuje pilotovi uvoľniť svoje psychologické zdroje na riešenie iných úloh.

Vedomie dozerá na podvedomie

Pilotova funkcia teda spočíva v kontrole práce autopilota a programovania toho čo autopilot bude robiť. Pokiaľ si teda túto leteckú analógiu premietneme do psychiky človeka, tak to bude fungovať približne rovnako. Úlohou vedomia teda nie je iba strnulo riešiť nejaké úlohy rýchlosťou 15 bitov za sekundu, a súčasne vnímať 7 až 9 (*zriedka 12 objektov*), ale nastaviť nevedomé úrovne psychiky k tomu, aby dokázali riešiť tie úlohy, ktoré človek potrebuje.

A ak je psychika informačno-algoritmickým systémom, potom čo je nosičom tohto systému? Ľudský organizmus.

A ako vlastne chápeme, čo to je organizmus?

Európska tradícia chápe **organizmus ako** mäso, kosti a fyziologické tekutiny, ktoré sa v ňom nachádzajú. A aká je rýchlosť chemických procesov prebiehajúcich v organizme? Ako dlho trvá, než nejaká žľaza vylúči hormón, ktorý sa krvným riečiskom dostane na miesto svojho určenia, kde vstúpi do určitej chemickej reakcie? Koľko času uplynie?

Auditórium: To je rôzne.

M.V.: V živote dochádza k mnohým situáciám, keď by bola rýchlosť takéhoto systému očividne nedostatočná. Okrem toho existujú publikácie, ktorých autori tvrdia, že každá porcia krvi, ktorú do krvného riečiska vypumpuje srdce, je biochemicky orientovaná na funkcie orgánu, ku ktorému smeruje. Pričom táto porcia krvi je biochemicky orientovaná na funkcie cieľového orgánu s určitým predstihom, čo znamená, že ak bude orgán potrebovať adrenalín za určitý čas Δt , tak bude tento adrenalín prítomný v konkrétnej porcii krvi v čase Δt pred vznikom tejto potreby.

Mnohé fakty teda hovoria o tom, že ohraničiť fyziológiu ľudského organizmu len na biochémiu a anatómiu, by nebolo správne. Okrem toho, biochemické procesy nemajú dostatočnú informačnú kapacitu a neprebiehajú v tých frekvenčných pásmach, ktoré sú potrebné na to, aby človek mohol fungovať tak, ako vo svojom živote funguje.

Biopole

Môžeme sa teda spýtať: Čo vlastne ignoruje európska medicínska tradícia?

Odpoveď na túto otázku spočíva v tom, že európska medicínska tradícia úplne ignoruje to, čomu sa dnes hovorí biopole a to, čo sa kedysi nazývalo duchom. Pretože v súlade s náboženskými a vedeckými predstavami do 19. storočia, človeka tvorí trojjednota *duše, ducha a tela*.

— *Duša* je večná, nie je z tohto sveta, je tu len hosťom a rieši určité konkrétne úlohy.

— Organizmus, ten sa skladá z *ducha a tela*, tie sú tvorené hmotou tohto sveta. V mnohých prípadoch potom filozofia ešte delila hmotu na jej hrubšiu formu *hmotu* a jemnejšiu formu *ducha*, ktorý je nehmotný a neviditeľný, avšak existuje a v živote sa prejavuje.

Tu je opäť zaujímavé sa pozrieť na štruktúru niektorých slov v ruskom jazyku. „Voz-duch“ (vzduch) — je prípustná skratka s významom: „vozlje-ducha“ (*vedľa ducha*). Prečo vedľa ducha? Pretože ak si pripomenieme rôzne tie paranormálne javy, tak poľové javy najviditeľnejšie a najcitlivejšie ovplyvňujú práve vzduch. Keď sa zjavujú príznaky, tak sa podľa výpovedí očitých svedkov vzduch prudko ochladzuje, fúka akýsi studený vetrik a pod. Prečo?

Pretože, aby sa pohla stolička, na to treba vyvinúť veľké množstvo energie, a aby nastal určitý závan vzduchu, na to treba oveľa menej energie, výkonu. V súlade s názorom starovekých ľudí boli látka a duch vždy v určitej vzájomnej interakcii.

Ak budeme hovoriť o funkciách, tak úlohou organizmu, hmotného tela je biochemicky spracovávať určitú hmotu, ktorú organizmus spotrebuje v podobe potravín na energiu a zásobovať tak biopoľový systém organizmu. Existuje názor, že mnohé z týchto energetických cyklov môžu prebiehať aj v obrátenom slede. Človek vnímajúci prírodné polia, môže byť schopný premieňať tieto polia späť na hmotu a látky svojho vlastného tela, a takým spôsobom sa oslobodiť od nutnosti prijímať potravu. Z pohľadu dnešných dní si väčšina pomyslí, že je to hlúposť, avšak v reči existuje slovný obrat: "byť živý Duchom Svätým". A ak budeme vychádzať z toho, že duch je realitou, tak slová v jazykoch národov nevznikajú bezdôvodne. Tento slovný obrat teda môže popisovať konkrétny jav, ktorý je človeku dostupný. V tom prípade to vyzerá tak, že *nositeľom psychiky je biopoľový systém organizmu*.

Ak budeme hovoriť o poliach, nie o tých mechanických, vibroakustických, ale o poliach, ktoré sú charakteristické pre molekulárnu, atómovú a vnútroatómovú úroveň, a fungujú v takom frekvenčnom pásme, ktoré dokáže absorbovať kolosálny objem informácií, tak dynamika ich zmeny je taká, že umožňuje zabezpečiť operačnú rýchlosť potrebnú na to, aby človek mohol vo svojom živote fungovať.

Dvojúrovňový model psychiky človeka

Preto je v Koncepcii sociálnej bezpečnosti zaužívané v súvislosti s psychikou človeka hovoriť *o dvojúrovňovom modeli psychiky: o vedomej a nevedomej úrovni psychiky*, ktoré sú medzi sebou vo vzájomnej interakcii.

Ďalej vzniká nasledujúca otázka: *"Je takýto dvojúrovňový model dostatočný?"*

Pretože napríklad východný model s veľkým množstvom čakier, kde je 7 základných a hromada ďalších doplnkových čakier, by mohol umožniť popísať procesy podrobnejšie. Je možné, že pre niekoho by mohol byť prínosným, ale pre absolútnu väčšinu ľudí je tento systém metrologicky nekonzistentný, pretože väčšinou nie sú schopní svojimi zmyslami na úrovni vedomia vnímať ani vlastné čakry, nehovoriac už o čakrách iných ľudí. A Našou hlavnou požiadavkou je zabezpečenie metrologickej konzistencie.

Proces, vrátane osobnostného rozvoja, musí byť pochopiteľný a metrologicky konzistentný na akejkoľvek úrovni osobnostného rozvoja. A dvojúrovňový model psychiky túto požiadavku splňa, pretože nezávisle od toho, či ste tzv. normálny človek (*ktorý rozoznáva všetky farby, všetko počuje, ktorému hmat a chuť fungujú normálne*), alebo ste mimoriadne vyspelý jogín (*ktorý vidí a vníma mnohé veci za hranicami štandardného vnímania ľudí, alebo ak je vaša citlivosť taká, že počujete, ako sa sypú zrníčka piesku na Marse, či nepočujete ani to, čo sa deje v rovnakej miestnosti*) tak v každom prípade si môžete spojiť dvojúrovňový model psychiky s tým, čo sa deje s vami a vašim organizmom. Možno ním popísať aj spontánne rozšírené vedomie a posun vedomia do iných oblastí reality, fungovanie psychiky v bdelom stave i fungovanie psychiky počas snívania. Dajú sa ním opísať všetky situácie, ku ktorým dochádza v priebehu ľudského života.

Auditórium: Rozumiem tomu správne, že ak si vezmeme ten východný model s jeho siedmimi základnými čakrami, ako ste povedal, tak vy tých sedem čakier jednoducho zbalíte do jedného kufríka?

M.V.: Áno, všetko, čo nedokážeme vnímať vedome, ukladáme do kufríka s nápisom "Nevedomie", a ďalej sme s týmto kufříkom vo vzájomnej interakcii. Je to podobné úlohe čiernej skrinky v kybernetike.

Auditórium: Váš model teda nie je v rozpore s tým ich.

[Metrologicky konzistentný model](#)

M.V.: Náš model nie je v rozpore s tým východným. My iba poukazujeme na to, že aby sa s ním dalo pracovať, musí byť model metrologicky konzistentný. Ak človek v priebehu svojho osobnostného rozvoja začne vnímať čosi iné, čosi, čo vychádza za hranice štandardného vnímania väčšiny, tak model napriek tomu zostáva funkčným, aj keď sa mu odkryjú nové hrany reality. Tie aspekty reality, ktoré mu v minulosti boli uzavreté.

No je tu aj ďalší aspekt. Viete, **aby v ľudskom živote fungovalo všetko dobre, je dôležité, aby vedome toho neprijímal viac, než koľko dokáže pochopiť, čomu dokáže porozumieť**, pričom to je len prvá úloha.

Druhou úlohou je: aby všetko, čo je nevedomým obsahom autopilota, bolo navzájom harmonicky poprepájané a funkčne adekvátne vo vzťahu k životu v tejto objektívnej realite.

Auditórium: Môžem sa rovno opýtať?

M.V.: Áno.

Auditórium: Na jednej strane hovoríte, že východný model nie je možné metrologicky merať čakrami a na druhej strane hovoríte, že váš model nie je s tým východným v rozpore. A ako je možné merať vedomie vašim modelom?

M.V.: Ako? *Ved' otázky metrológie sa neriešia iba prostredníctvom prístrojov v kilogramoch, litroch, centimetroch, hertzoch a iných jednotkách. Dajú sa riešiť aj prostredníctvom zmyslových orgánov.*

Predsť kedykoľvek ste schopný povedať, čo v danom okamihu vnímate. Ak ste v dôsledku svojho osobnostného rozvoja začal vnímať viac, tak je to jedno, ved' podstata vecí sa tým nemení. Model je stále platný. Ak pôjdete za nejakým guru, ktorý vás prijme a vy po nejakom čase budete schopný vidieť skrz steny a vizuálne vnímať čakry iných ľudí, tak ten model bude pre vás stále funkčný. Stále je niečo čo vnímať dokážete a niečo čo zostane za hranicami vedomého vnemu, avšak ignorovať to nemôžete, pretože sa to určitým spôsobom prejavuje vo vašom správaní, vo výsledkoch vyplývajúcich z vášho správania, v spätnej väzbe sveta na vaše správanie. Takže ten model zostáva aj naďalej rovnako funkčný, a v tom je jeho prednosť.

Takže k ďalšej otázke: Čo a ako by malo byť vnímané? Čo a ako môže zostať na nevedomej úrovni s tým, že to z vedomej úrovne bude riadené, hoci to bude aj naďalej prebiehať na nevedomých úrovniach psychiky. A ako kontrolovať výsledky?

Viete, ďalej to vyzerá tak, že osobitosť ľudí, to nie je len osobitosť ich tiel. Pre nás je oveľa dôležitejšia osobnostno-psychologická osobitosť, pretože práve psychika celého množstva žijúcich ľudí vytvára tú kvalitu života, v ktorej prebývame. Psychológia je kľúčovou vedou vo

vzťahu k celej problematike, s ktorou sa spoločnosť stretáva, lebo defektná psychika vytvára problémy jednak sama sebe, ale aj okolitým ľuďom, a naopak normálna psychika je schopná za určitých sprievodných podmienok tie problémy riešiť.

Etika, morálka, mravnosť

Ďalej sa musíme spýtať: *čo spája vedomé a nevedomé úrovne psychiky do jedného celku?* Odpoveď na túto otázku je jednoduchá: **mravnosť**. No sám pojem "mravnosť" má v dnešnej kultúre všeobecný charakter. Existuje pojem "nemravnosť", ktorý je opakom morálky. Existujú ešte ďalšie dva pojmy "dobromyseľnosť" a "zlomyseľnosť". Čo stojí za týmito slovami?

Ak informácie a algoritmy chápeme ako objektívne kategórie bytia a nie len ako produkt, ktorý sme si vymysleli ako pomôcku pre opis objektívnej reality, tak mravnosť je súhrn mravných noriem. A každá mravná norma je určitá abstraktná situácia, ktorú možno hodnotiť formou "*to je dobre*" a "*to je zle*".

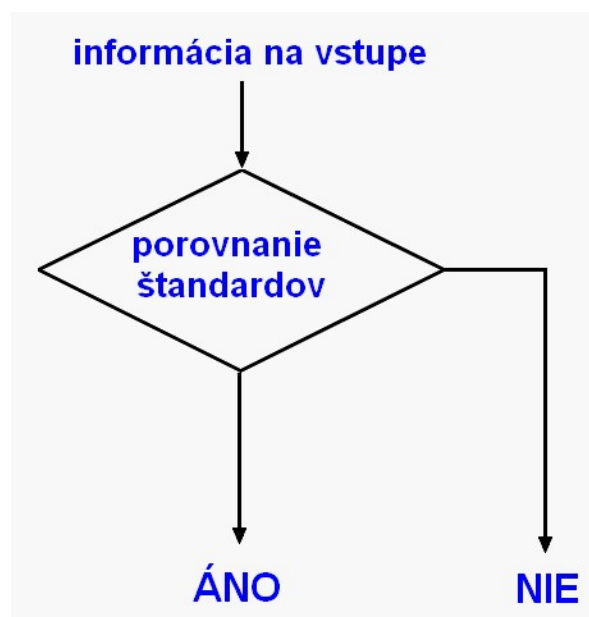
Auditórium: Prečo abstraktná? Je reálna, zo života.

MV: Ale v našej psychike je abstraktná. Stáva sa reálnou, až keď do tejto abstrakcie premietneme nejakú skutočnú situáciu. Základom týchto abstrakcií však naozaj môžu byť nejaké konkrétne príklady zo života, ktoré následne prestávajú byť konkrétnymi, abstrahujú sa, zovšeobecňujú sa.

A v podstate to vyzerá tak, že počas spracovania informácií funguje akákoľvek *morálna norma podobne ako podmieňovací príkaz v algoritme*. A ako taký "podmieňovací príkaz" funguje?

Auditórium: No ... my nevieme. Ja trebárs neviem.

MV: Čo je to teda podmieňovací príkaz? Kúsok nejakého algoritmu. Čosi bolo vypočítané a výsledok sa putuje do podmieňovacieho príkazu, kde je nastavený nejaký štandard, s ktorým musí byť vstupný tok informácií určitým spôsobom porovnaný. V závislosti od výsledku tohto porovnania sa ďalej realizuje buď vetva s odpoveďou "áno", alebo vetva s odpoveďou "Nie".

Auditórium: Rusky sa tomu hovorí rázcestie.

MV: Rusky je to rázcestie. Takým najnázornejším príkladom je železničná alebo električková výhybka:

- Príde električka číslo 3, ktorá má ísť rovno, tak ide rovno.
- Príde električka číslo 5, ktorá má zabočiť vpravo, tak zabočí vpravo.

Čím sú tie veci charakteristické?

Podme si predstaviť, že naša porovnávací podmienka vyzerá takto: na vstupe bude nejaká premenná "x" a štandardom pre porovnanie bude **dvojka**, na výstupe budú teda možné dve varianty:

- Ak x bude väčší ako 2, tak bude pokračovať po vetve "Áno",
- Ak bude x menšie alebo rovné 2, bude pokračovať po vetve "Nie".

Ak v ďalšom podobnom algoritme bude slúžiť ako porovnávací štandard číslo 20 namiesto čísla 2, tak čo sa stane? V niektorých situáciách budú mať tieto dva algoritmy rovnaký výsledok. Ak bude x menší ako 2, bude ich výsledok rovnaký a keď bude x väčší ako 20, tak bude výsledok tiež rovnaký a v rozsahu od 2 do 20 budú ich výsledky rozdielne.

Takže mravnosť, ako súbor mravných noriem psychiky človeka, funguje analogicky podmienovaciemu príkazu v algoritme, presnejšie celej množine podmienovacích príkazov z nejakej algoritmiky. Ako sa to prejavuje?

Prejavuje sa to napríklad tak, že ani v stave hypnózy nie je možné človeka prinútiť urobiť niečo, čo nezodpovedá jeho mravným normám. Preto sú reči o 25. filmovom snímku (*podprahová reklama*) a o jeho zvláštnom magickom vplyve zveličené, pretože aby 25. snímok splnil svoju funkciu, musí jeho obsah zodpovedať morálke toho, kto sa na televíziu díva, inak program s týmto snímkom nevyvolá nič okrem nepochopiteľného podráždenia, nakoľko to bude pre dotyčného mravne neprijateľné. Ak bude tento 25. snímok odhalený, tak sa stane aj pochopiteľným, čo vyvolalo to podráždenie.

Opäť sa vrátim k otázke šestnástich bitov za sekundu a šestnástich snímkam za sekundu z počiatkov kinematografie. Výskumy ukázali, že podvedomé úrovne psychiky sú schopné zaregistrovať dokonca aj tie fázy pohybu, ktoré pripadajú fakticky na dobu medzi dvoma snímkami, toľko k otázke nakoľko sú výkonné. Rovnako tak dokážu vyčleniť 25. snímok a určiť jeho nesúlad s celkovým kontextom filmu, do ktorého je včlenený.

Auditórium: Hovoril ste, že napríklad ani pod hypnózou nemožno donútiť človeka urobiť niečo, čo je v rozpore s jeho morálkou, avšak v živote existuje celá kopa príkladov, keď človek má svoje určité mravné a morálne normy, ale pod vplyvom spoločnosti, okolia, nejakej situácie, nejakej nepríjemnosti ich prekročí a ani nemusí byť v stave hypnózy.

MV: To je indikátorom toho, že psychika takéhoto človeka je defektná. Čo sa môže prejavovať v rôznych veciach:

— Vnútorne, *konfliktnou morálkou*, ktorá mu umožňuje konať tak aj onak v závislosti od okolností.

— A druhým variantom je to, že *nemá vôľu*. Čo ho činí hračkou v rukách vonkajších okolností, alebo iných ľudí, ktorí s ním manipulujú.

Ak hovoríte o vplyve hypnózy, tak pripusťme, že človek zastáva pevnú pozíciu že "*nezabije*". Aby teda vystrelil na iného človeka v stave hypnózy, musíte zmeniť jeho cieľ. Musí byť v

hypnóze presvedčený, že nestriel'a na živého človeka, ale do terča na strelnici. Potom môžu byť automatické mechanizmy strel'by aj iných činov aktivované. To už je ale otázka psychotechniky.

Ak budeme hovoriť o mravnosti ako takej, tak skutočne sa jedná o faktor, ktorý spája všetko, čo sa deje na úrovni vedomia, so všetkým, čo prebieha na nevedomých úrovniach psychiky. A mravnosť, ako súbor mravných štandardov nám tak umožňuje rozlíšiť, čo je nemravné.

Nemravnosť znamená, že daná osoba nemá z hľadiska niektorých aspektov zriadené **mravné normy**. Dochádza k tomu, ak:

— Človek nevie, ako sa má správať, pretože hlas svedomia mu nič nehovorí.

— Alebo sa, za určitých okolností, chová rovnako ako ľudia v jeho okolí.

— Alebo motivácia jeho správania je podriadená inštinktom, prípadne niečomu inému. V podstate možno povedať, že sa nejedná o jeho vlastné správanie. Chová sa podľa určitých šablónovitých vzorov.

Auditórium: Mám otázku: odkiaľ sa teda berie mravnosť a kto ju formuje? Čo to vlastne vôbec je tá mravnosť? Ako sa dá zmerať? Kde leží a ako sa dá nájsť?

MV: K tomu sa celkom určite dopracujeme. Pretože všetko, čo bolo doteraz povedané, ešte neumožňuje opísať psychiku osobnosti ako takú. Zatiaľ to treba len vziať na vedomie, na úrovni intuitívneho všeobecného chápania, pretože ďalej sa k tejto otázke vrátíme a všetko sa vyjasní.

Ďalej sa môžeme spýtať, čo je to **dobromyseľnosť a zlomyseľnosť**.

Sú to tiež mravné osobitosti, v danom prípade však chápané odlišne, pretože v náboženskom chápaní sveta sú dobro a zlo objektívnymi kategóriami. V konkrétnom živote môžu byť jedny a tie isté skutky dobrom aj zlom — v závislosti od sprievodných okolností, pretože dobro ani zlo nemôžu byť jednoduchou šablónou. I keď áno, životné okolnosti, situácie sa môžu zoskupovať do určitých množín a na základe týchto množín môžu byť vypracované určité šablónovité predstavy o tom, čo je dobro a čo zlo. Následne sa tieto predstavy odrážajú v tradíciách a písomnom zákonodarstve. V náboženskom chápaní sú dobro a zlo objektívne a vždy konkrétne. Zdrojom rozlíšenia dobra a zla je Boh.

Auditórium: Postupujeme príliš rýchlo. Hop, a máme tu "mravnosť", zavádzate tento pojem. Hop, a máme tu "Boha", ďalší pojem. A ako je čo popísané, aký to má vplyv, odkiaľ sa to všetko vzalo a ako sa to navzájom ovplyvňuje, ste zatiaľ neopísal.

MV: Áno, zatiaľ to nie je popísané.

Auditórium: Takže zavádzate hromadu pojmov a hovoríte, že to treba takto vziať na vedomie.

MV: Zatiaľ to predsa nie je žiadna hromada. Musíte so mnou súhlasiť, že ich zatiaľ nie je až tak veľa:

— dvojúrovňový model psychiky, vedomie a úroveň nevedomia, o ktorých štruktúre sme zatiaľ nehovorili,

— a mravnosť, ako faktor určujúci úrovne vedomia a nevedomia.

Auditórium: A teraz aj Boh.

MV: Takže sú zatiaľ len štyri.

Auditórium: Ale Boh, to je príliš všezahrňajúci pojem.

Nevykoreniteľnosť náboženstva

MV: Áno, je všezahrňajúci. Ale podľa mnohých ľudí v súčasných podmienkach Boh neexistuje. Tak sa pýtam: "Prečo podľa nich Boh neexistuje?" Odpoveď je jednoduchá: ich predstava o objektívnej realite sa obmedzuje len na to, čo vnímajú prostredníctvom štandardnej sady svojich zmyslov. Ak Boha nedokážu vnímať zrakovo ani inak, tak všetko, čo sa nachádza za hranicami ich vnímania, priradujú k neexistujúcim veciam.

Čo k tomu ešte prispieva? Prispievajú k tomu ešte niektoré kultúrne faktory. Žijeme v kultúre, v ktorej **etika** pre väčšinu ľudí neprekračuje hranice ľudskej spoločnosti. Takže hovoriť o etických otázkach vo vzťahu k ostatnej hávdi v prírode nie je akosi zvykom. Je to veľmi dobre vidieť na všemožných experimentoch s laboratórnymi zvieratami pri vývoji liekov a všetkého ostatného.

Ak budeme ale vychádzať z toho, že etika sa neobmedzuje len na ľudské spoločenstvo, ale prekračuje jeho hranice a reguluje vzájomné vzťahy medzi nositeľmi rozumu, tak ihneď dostaneme vďaka takémuto prístupu iný obraz sveta. Všimnite si, že v pohanskej (jazyčnickej) tradícii bolo bežné, keď sa napríklad postava z rozprávky alebo byliny obracala k lesu, k riečke, ku slniečku a dostávala nejaké odpovede. Takže v pohanskom chápaní sveta etika nebola obmedzená len na ľudské spoločenstvo, ale siahala za jeho hranice.

V rozprávke *"Červený kvietok"* (od Sergeja Timofejeviča Axakova - obdoba *Krásky a zvieratá*) sa väčšina deja odohráva tak, že hrdinka nevníma pána ostrova ako osobu. Ako je vyjadrená jeho prítomnosť? Tak, že si medzi sebou budujú určitý systém vzájomných vzťahov.

Keď sa vraví o tom, že ateizmus je podmienený určitými faktormi, je to tak, že presvedčenie ateistov o neexistencii Boha sa zakladá na skutočnosti, že ho obrazne povedané nemôžu uchopiť za jeho fúzy. Ak by ho dokázali chytiť za fúzy, popísať, rozpitvať, a potom si jeho kostru a vypchanú atrapu vystaviť v múzeu, tak by mohli hovoriť o tom, že áno, niekto taký existoval, ale pretože žiadna vypchanina ani kostra v múzeu vystavená nie je, opäť sa nemajú o čom sa baviť.

Ak sa ale postavíme k veci tak, že **etika presahuje hranice ľudského spoločenstva**, tak by každý človek mohol získať dôkazy existencie Najvyššieho, lebo sú etického charakteru a zakladajú sa na tom, že Najvyšší odpovedá na oslovenia v súlade so zmyslom týchto oslovení. Prejavuje sa to tak, že život je tak či onak prepojený so zmyslom modlitieb:

— Buď sa vyplní to, o čo ste v modlitbe prosili.

— Alebo sa to, o čo ste prosili, nevyplní, ale dostanete najavo, prečo to nie je možné.

Je to tým výraznejšie, čím viac je dotýčaný človek vnímavejší k skutočnosti, že Boh sa k nemu obracia prostredníctvom iných ľudí alebo prostredníctvom jazyka životných okolností, alebo prostredníctvom jeho vnútorného sveta.

V kultúre môže existovať **viera v Boha**, ktorá je alternatívou viery v jeho neexistenciu. Pre jedných je skutočnosť existencie Boha predmetom viery a pre iných je predmetom viery skutočnosť, že Boh neexistuje. Žiadne jasné dôkazy pre jedno ani druhé hľadisko nemáme. Existuje však výklad súčasných alebo minulých udalostí, ktorá umožňuje argumentáciu v jednom či druhom hľadisku.

— Pre veriacich v Boha je to prítomnosť tradícií, existencia Svätého písma.

— Pre neveriacich je to demonštrácia určitej obmedzenosti vnímania sveta u veriacich, a skutočnosť, že fakty uvedené vo Svätom písme veda interpretuje ako vyložené hlúposti. Toto sú dôkazy pre jedných, že Boh existuje a pre druhých, že neexistuje.

Ak si vezmeme taký literárny žáner, ako sú *"Životy svätých"*, tak nezávisle od konfesie ku ktorej dotýční svätí patrili, tak zistíme, že pre nich existencia Boha nebola predmetom viery. Svätí to považovali za danosť, ktorá bola denne potvrdzovaná ich modlitbami a odpoveďami na ne, teda ich kontaktom s Bohom, čo sa prejavovalo v tom, že ich život prebiehal v súlade so zmyslom ich modlitieb, alebo že dostávali v tej či onej forme vysvetlenie, prečo ich prosba nemôže byť splnená. Celkom často tým dochádzalo k narušeniu statickej zákonitosti prirodzeného priebehu udalostí, pretože keď na ich stupni rozvoja medicíny mizli choroby očividne nevyliciteľným ľuďom, ak aj nie za niekoľko sekúnd, tak v priebehu niekoľkých dní po tom, keď sa pomodlili o ich uzdravenie, nemalo žiadny zmysel ich presviedčať, že sa jedná o náhodnú zhodu okolností. Bolo by to zbytočné.

Ale v tomto je aj odpoveď na otázku: "Prečo je náboženstvo z ľudskej kultúry nevykoreniteľné?"

Svedomie, hanba, česť

Náboženstvo je z ľudskej kultúry nevykoreniteľné preto, lebo *svedomie je vrodený náboženský cit*, ktorý sa viaže na nevedomé úrovne psychiky. V akom zmysle je na ne naviazaný?

Tak, že sa tok informácií prechádzajúci svedomím dostane do nevedomých úrovní psychiky a iba z týchto nevedomých úrovní psychiky sa následne spätne v tej či onej podobe vynorí na úrovni nášho vedomia, a prejaví sa jazykom vnútorného dialógu, ktorým vedomie komunikuje so svojimi nevedomými psychickými úrovňami, a ktorý môže byť u každého jedinca špecifický.

Ak sa znova pozrieme na literatúru, tak do roku 1917 je svedomie definované ako vrodený cit, ktorý človeku dáva predstavu o tom, čo je dobro a čo zlo. V literatúre vydávanej po roku 1917 sa vďaka marxistickým tradíciám svedomie začalo vykladať ako kultúrne-podmienенý zvyk formovaný výchovou. Realita je však taká, že svedomie je predsa len vrodený cit, lebo ak sa pozriete na dieťa, ktorého výchova je ešte na svojom počiatku, a my pozorne sledujeme jeho správanie, tak vidíme, že určité predstavy založené práve na svedomí už dieťa má.

V čom spočíva rozdiel medzi hanbou a svedomím? **Svedomie** nás vzhľadom na situáciu vopred zaväzuje nejakým spôsobom konať alebo nekonať. Ak ignorujeme hlas svojho svedomia a zachováme sa v rozpore s ním, potom sa hanbíme.

Auditórium: Vy si teda myslíte, že svedomie je vrodená vlastnosť.

MV: Áno, je to vrodený náboženský cit.

Auditórium: Vlastnosť ducha? Alebo duši?

MV: Je to prostriedok daný Zhora duši na to, aby vždy dokázala nájsť odpoveď na otázku: "čo je dobro a čo zlo?"

Auditórium: Ale musí ísť aj tak o výchovu, veď existuje mnoho príkladov, keď ľudí jednoducho vychovali...

MV: Ide o proces výchovy... Ale kultúra je skrátka taká, že svedomie aj hanbu potláča. Väčšina ľudí dnes žijúcich vylúčila svoje svedomie a hanbu z algoritmov svojej psychiky už

niekde v období puberty. **Svedomie sa od všetkých ostatných vnútorných hlasov líši jednou jedinou vlastnosťou, a tou je jeho nepodplatiteľnosť.** Ak ide o ten istý prípad, tak nech sa už intelekt snaží situáciu a v nej svoju úlohu rozohrať ako chce, svedomie mu vždy odpovie jedno a to isté. Ak správanie nebolo správne, tak svedomie bude stále trvať na tom, že nebolo správne. A životné okolnosti budú len potvrdzovať, budú informovať o tom, že svedomie malo vo svojom hodnotení pravdu.

Auditórium: Preto ľudia, keď chcú urobiť niečo, čo im neschvaľuje ich svedomie, ale oni to chcú aj napriek tomu urobiť, začínajú vymýšľať rôzne teórie: *"Ja chápem, že to nie je správne, ale musím to urobiť kvôli tomu a kvôli tamtomu. Chápeš?"* Prehovoria sami seba a urobia to.

MV: Áno. Sami seba prehovoria a urobia to.

Auditórium: A potom zrazu, hop a v mysli sa objaví: *"Aj tak to nebolo správne!"*

MV: A tak sa začnú hanbiť.

Auditórium: Áno, vŕta im to v hlave a vŕta ... Alebo kým to nevypnete.

MV: Aj tak im to neprestane vŕtať v hlave a to až do tej miery, že... Realita je taká, že v kultúrach, kde je samovražda považovaná za smrteľný hriech, po ktorom nasleduje večné zatratenie, večné peklo, ľudia pod vplyvom hanby aj tak páchajú samovraždy. Tá hanba sa totiž ukáže byť natoľko neznesiteľná, že ani hrozba večného zatratenia človeka nezadrží. Aj keď človek by v podstate mal žiť svoj život v láske (k Bohu) a nie v strachu z večného zatratenia?

Auditórium: Áno, ale tu ide o hanbu a svedomie. Podľa mňa je hanba už spoločenským javom.

MV: Nie. Hanba tiež nie je spoločenským javom. **Hanba** sa tiež nedá podplatiť. Funkčný rozdiel spočíva v tom, že svedomie sa ozýva v predstihu a hanba až po tom, čo sme ignorovali hlas svedomia.

Ďalej tu máme ďalší pojem - *"česť"*. **Čeť** sa môže líšiť od toho, čo vyplýva zo svedomia a hanby. Pojem čeť je naozaj formovaný spoločnosťou pri výchove a v priebehu formovania kultúry, pri formovaní osobnosti kultúrou. Čeť a svedomie sú však dve rozdielne veci. V mnohých prípadoch *môže byť čeť (formovaná kultúrou alebo subkultúrou) nasmerovaná proti hanbe a svedomiu*, potom je možné hovoriť o takzvanom "Zákone podsvetia", kde existuje pojem čeť, no ktorý sa zďaleka nie vždy zhoduje s tým, čo diktuje svedomie.

Rovnako je to s pojmami stavovskej cti, v rodovo-kastových zariadeniach, ktoré sa tiež zďaleka nie vždy zhodujú s tým, čo diktuje svedomie, pretože inak by takéto rodovo-kastové zariadenie v spoločnosti nemohlo existovať. Pojem cti sa v rodovo-kastových zariadeniach formuje tak, aby v určitých situáciách boli svedomie a hanba vylúčené z algoritmiky psychiky, a konanie čestného jedinca (*v súlade s jeho chápaním cti*) podporovalo existenciu rodovo-kastového zariadenia.

Ako to prebieha? To už záleží na konkrétnom prípade toho ktorého rodovo-kastového zariadenia, faktom však zostáva, že *čeť nie je to isté čo hanba a svedomie*. Je možné zostať čestným sám pred sebou, pred určitými ideami, ale ak sú tie idey v rozpore s pravdo-verným

(spravodlivým) životom, tak sa česť bude protivíť svedomiu aj hanbe, čo si vynúti vylúčenie hanby a svedomia z algoritmiky psychiky.

Žijeme v spoločnosti preplnenej problémami, kde pre väčšinu ľudí sú hanba a svedomie prázdnyimi slovami, ktoré si ich psychika s ničím nespája. Prírodnou reakciou človeka na hanbu je skutočnosť, že sa začervenať. Takže sa pýtam: *"Kedy ste sa naposledy hanbou červenali?"* Väčšina sa musí naozaj zamyslieť. V lepšom prípade si potom spomenú na jednotlivé epizódy z detstva, keď im bolo napríklad 3-5 rokov. Zriedkakedy si spomenú na takéto epizódy z doby dospievania a mladosti. V dospelosti je to potom už natoľko netypický jav, že škoda slov. A výhovorka v zmysle, že žijeme natoľko pravdo-verne a správne, že nemáme dôvod sa červenať hanbou, nie je našou sociálnou praxou potvrdená. Skôr sa potvrdzuje porekadlo: *"Klame a ani sa nezačervenať!"*

Kolektívna psychika

Ďalej tu vzniká otázka ohľadom **kolektívnej psychiky**. Realita je taká, že ak čítame text napísaný nejakým starovekým autorom a pri svojom rozhodovaní zohľadňujeme aj jeho mienku, tak je to ukazovateľom toho, že naša psychika nie je individuálna. Tým skôr sa to týka tých situácií, keď naše rozhodnutie nejakým spôsobom ovplyvňuje mienka našich spolubesedníkov, autorov, súčasníkov, slová prednášané postavami v hrách, filmoch, alebo účastníkmi televíznych talk-show. Existujú všetky dôvody sa domnievať, že *ľudstvo je zdrojom kolektívnej psychiky*.

Biopole

Ak sa nebudeme obmedzovať vnímaním iných ľudí len ako viditeľných hmotných tiel a uvedomíme si, že s každým hmotným telom sa spája systém prírodných polí a zhrnieme tento súbor prírodných polí do jedného pojmu "biopol'a", ktoré konkrétny organizmus v daný okamih vyžaruje, alebo v určitom okamihu vyžaroval, tak nám neostáva nič iné, než sa pýtať: *V akej vzájomnej interakcii sú tie biopolia?*

Súčasná technosféra nám dáva množstvo príkladov, ktoré nám umožňujú pochopiť, ako môže vzájomná interakcia ľudských biopolí vyzeráť. *Prvou podmienkou je zhoda fyzických polí*. Ak máme rádiový prijímač, tak je schopný prijímať rádiové vlny. Schopnosť prijímať rádiové vlny je jedna vec a schopnosť získať z nich aj informácie je vec trochu iná. Musí sa teda zhodovať systém kódovania informácií a samozrejme prijímač musí byť aktívny v okamihu, keď je aktívny vysielač. Úroveň vysielenia musí byť dostatočne výkonná, aby ju prijímač dokázal prijať, ale nesmie byť zase výkonná príliš, aby prijímač pri prijímaní signálu nepoškodila. Ak sú tieto podmienky splnené, tak je v podstate možné odovzdávať informácie aj na úrovni biopolí.

Keď budeme hovoriť o systéme kódovania informácií, tak s čím je to spojené? S jazykmi, ktorými vládne daný nositeľ, pričom jak s jazykmi kultúrne podmienenými: artikulovaná reč, iné národné jazyky okrem rodného, nejaké jazyky symbolov a špecifické slangové jazyky teórií a subkultúr, tak aj s všeobecnými prírodnými jazykmi, ktorými sú kódované informácie v biosfére, vrátane v biologickom druhu "človek rozumný".

Ako môže byť pole štruktúrované?

Odpoveď je jednoduchá, pole môže byť *uzavreté samo do seba* ako magnet a môže tvoriť aj taký systém, ako sú dva magnety — *naviazané na iné pole*. Organizmus človeka obsahuje pole prvého aj druhého typu. Okrem toho existujú polia, ktoré buď náhodne, alebo riadene môžu prechádzať zo stavu uzavretosti "samo do seba" do stavu uzavretosti „na niečo“, čo sa z hľadiska organizmu nachádza mimo neho, vo vonkajšom svete.

Víry energie

Všetky polia v prírode sú tak či onak viazané na nejaké vírivé procesy. Víry v aerodynamike alebo hydrodynamike vyzerajú tak, že môžu byť uzavreté samy do seba, podobne ako kolieska dymu (*to je prstencový vír*). Alebo ak je vír rozpojený, tak sa jeho začiatok a koniec musí opierať o nejaké nerovnomernosti alebo hranice dvoch rôznych prostredí, alebo o nerovnomernosť v samotnom prostredí. Ako napríklad smršť. Začiatok smršte je na vodnom povrchu alebo súši, ale kde je jeho koniec?

Auditórium: V atmosfére?

MV: V atmosfére, ale tam, kde sa nachádza nejaká atmosférická nerovnomernosť, hlavne teplotný skok, hustota oblasti alebo oblasť s dominujúcimi prstencovými vírmi. V podstate takto približne vyzerá vír.

Áno, vír je energetický systém, ktorý odoberá energiu z okolitého prostredia. Víry obyčajne vznikajú v atmosfére, ktorá je presýtená energiou. Tornáda nevznikajú tam, kde je atmosféra studená, alebo len veľmi zriedka. Tropické oblasti, to sú zóny smrští a tornád. Keď tornádo premení tepelnú energiu na mechanickú, tak sa teplota atmosféry zníži. Preto, keď sú víry, vírivé systémy polí uzavreté navzájom na seba alebo do nejakého zoskupenia, tak to potom vyzerá tak, že každá individuálna psychika je fragmentom nejakej kolektívnej psychiky. Na tom nie je nič nové.

Egregory

V okultných tradíciách sú oddávna spomínajú egregory a v latinskej jazykovej terminológii existuje dvojica: "*individuum*" a "*egregor*". "**Individuum**" sa do ruštiny doslovne prekladá ako "*nedeliteľný*" a "**egregor**" je slovo s rovnakým koreňom ako slovo "*agregát*", čiže zostava nejakých funkčne špecializovaných prvkov v jednom celku. Nie je na tom teda nič nové.

Ruský jazyk má jednu zvláštnosť, v ruskom jazyku je pomerne málo zovšeobecňujúcich slov. To, čo je na Západe charakterizované jedným slovom "egregor", v ruskom jazyku charakterizujeme mnohými slovami, ktoré môžu označovať určitú typológiu egregorov. Napríklad "**Sobornost**", "**Stajnost**", "**Stádnost**"¹, čo všetko sú rôzne druhy egregorov, ktoré vytvárajú ľudí. Zovšeobecňujúce slovo však v ruskom jazyku neexistuje, nejako si na žiadne nemôžem spomenúť. Avšak **eggregory** existujú.

Egregory sú množinou živých ľudí a ich telá sú tvorené biopolami. Je to teda štruktúra biopolí, s ktorou je na úrovni biopolia v interakcii každý živý človek. Ako sa vzájomne ovplyvňujú?

Auditórium: Magnetizujú telo...

MV: Pôsobia na seba rôznym spôsobom, pretože mravné štandardy charakteristické pre daného človeka mu umožňujú vstupovať do jedných egregorov a neumožňujú vstupovať do iných.

Často tu bojujeme o definíciu toho, čo to znamená byť ruským človekom. Ak si povieme, že existuje taký *egregor* ako "**ruský duch**", tak v praxi sa ukazuje, že vo väčšine životných situácií *egregor* s názvom "ruský duch" zamedzí k sebe prístup väčšine tých, ktorí sú

---

¹ **Stádnost** (стадность) – od slova stádo. Predstavuje stádovité správanie jedincov.

Stajnost (стайность) – od slova kŕdeľ, svorka. Predstavuje správanie typu vlčej svorky, kde je hierarchia a prerozdelenie úloh na princípoch funkčne a eticky odlišných (aspoň u ľudí).

Sobornost (соборность) – súbornosť. Aj tu je hierarchia, ale na princípe každý podľa svojich schopností. Ide o eticky homogénnu spoločnosť, a etika je nastavená podľa objektívnej etiky, vlastnej všetkému čo je.

presvedčení že sú pravými ruskými ľuďmi, a to z jedného jednoduchého dôvodu, lebo morálka tých, ktorí sú o svojej ruskosti presvedčení, nezodpovedá tomu, čo tento egregor vyžaduje, čo v ňom bolo od začiatku založené. To jest biopoľové telo tohto egregora existuje nezávisle od väčšiny tých, ktorí sa považujú za ruských ľudí. Pokiaľ mu však morálne štandardy zodpovedajú, tak sa v ňom ocitnú tí, ktorých väčšina za ruských ľudí nepovažuje. Medzi takých patria **Puškin, Daľ** Vladimir Ivanovič, ktorý vytvoril "Výkladový slovník živého veľkoruského jazyka", Lazar Moisejevič **Kaganovič** — ľudový komisár pre dopravu zo stalinskej doby...

Auditórium: Gérard Depardieu?

MV: Nuž, Gérard Depardieu je skôr karikatúrou ruskosti.

Na území Ameriky sa obyvateľstvo, teda biomasa druhu „homo sapiens“, skladá predovšetkým z Anglosasov, Latinoameričanov a Afroameričanov. Pôvodné obyvateľstvo bolo vyhladené, ale biopoľové telo egregoru dávnych amerických civilizácií a Indiánov, ktorých mali za divochov, teda žijúcich v harmónii s prírodou a príliš nerozvíjajúcich technosféru, tam stále existuje a je aktívne. Je to vidieť z toho, ako sú stále a dlhodobo populárne hry na indiánov. Prebieha to potom tak, že ak do takejto hry vstúpíte, tak ste sa napojil na egregor. Ak sa vám zdajú zaujímavé ich suveníry, tak ste sa napojili na egregor.

Okrem toho "Ren TV" raz vysielala jeden program s tematikou extrémnych situácií. V Štátoch je pomerne rozšírené využívanie malých lietadiel a mať ľahké lietadlo v hangári je pre mnohých zástupcov strednej triedy pomerne reálnou a bežnou vecou. Takže raz jeden Američan robil čosi v hangári, pričom motor lietadla bežal a jemu sa podarilo strčiť hlavu do vrtule. Jedna alebo niekoľko lopatiek vrtule sa mu zasekli do lebky do hĺbky asi 5 centimetrov, alebo tak nejako a lebku rozsekli po celej tretine jej obvodu. Ten pán mal šťastie, lebo tam nebol sám, niekto uvidel čo sa mu stalo, zavolať na 911 a prišla záchranka. Zostal teda na živu a odviezli ho na kliniku. Tam sa pustili do práce neurochirurgovia a asi za týždeň ten pán nabral vedomie a ďalej už nasledovala rehabilitácia.

Jemná motorika

Jemná motorika je veľmi dôležitým faktorom stimulácie rozvoja mozgových štruktúr a aktivácie vyššej nervovej činnosti. Ak deti píšú ručne, tak je to pre rozvoj ich intelektu ďaleko prospešnejšie, než keď ihneď začínajú ťukať na klávesnici. Keď zo škôl odstránia hodiny krasopisu pod zámienkou, že to v živote prakticky nikto nevyužije, bude to mať za následok poškodenie intelektuálneho rozvoja celého pokolenia. Keď sa školák starostlivo snaží, aby všetky písmenka bola rovnako vysoké, starostlivo kreslí všetky chvostíky na "c" a "šč", tak si cvičí svoju jemnú motoriku. Pri cvičení jemnej motoriky sa v určitom veku rozvíja mozgová štruktúra, zdokonaľuje sa algoritmika psychiky a v dôsledku toho dochádza k rozvoju a osvojeniu intelektuálneho potenciálu. Po všetkých mŕtviciach, úrazoch mozgu a podobných problémoch sa jemná motorika a cvičenia na jej rozvoj vykonávajú ako nepriama stimulácia nápravy škôd, ktoré sú ich následkom.

Takže nášmu pánovi povedali: *"Tu máš hlinu a modeluj!"*

"A čo mám modelovať?", Opýtal sa.

"Modeluj, čo ti napadne."

Takže pán začal modelovať scény zo života indiánov, o ktorých nič nečítal. Proste modeloval veci, ktoré ho napadali, a modeloval veľmi dobre. V určitej etape tejto jeho tvorby sa o ňu začali zaujímať etnografi a zistilo sa, že bol schopný vysvetliť etnografom veci z indiánskeho života, ktoré vôbec nepoznali. Tak to je tiež jeden z ukazovateľov toho, ako funguje egregor. V dôsledku úrazu sa ten človek ocitol vo vzájomnej interakcii s egregorom a získal od neho tie informácie.

Podobných skutočností a faktov existuje pomerne veľa. Ak pred nimi nebudeme zatvárať oči, tak nutne dospejeme k tomu, k čomu dospeli aj v prvej polovici 20. storočia, keď veda sumarizujúci fakty prišla k **náuke o Noosfére**. V Rusku to bol Vernadskij a vo Francúzsku Teilharda de Chardin.

Pod tlakom okolností náuka prišla na to, čo pohanovia vedeli po celý čas:

- **Etika** nie je lokalizovaná v hraniciach spoločnosti,
- **Rozum** nie je lokalizovaný v hlave jedinca,
- **Ľudstvo** ako celok dokáže vytvárať kolektívny rozum,
- **Kozmos** ako celok je rozumný.

Akademik Ámosov (Ukrajina), ktorý sa zaoberal problematikou umelého intelektu v sovietskych ateistických dobách, písal o kolektívnom ume spoločnosti, aj o tom, že ak vytvárame umelý intelekt, tak sa v ňom realizujú tie všeobecné zákonitosti, ktorým sú podriadené všetky intelektu v prírode, či už je to rozum zvierat (zvierací intelekt), kolektívny rozum ľudstva, a ďalej už zostávalo len zovšeobecniť, že vesmír je rozumný ako celok, čo v tú dobu marxistická cenzúra sotva mohla pustiť ďalej.

Myslím si, že to by pre dnešok stačilo. Neskôr prejdeme k podrobnejšej analýze komponentov toho všetkého a variabilite možnej organizácie jak samotných komponentov, tak aj ich vzájomných väzieb.

Otázky a Odpovede

Auditórium: Môžem sa len spýtať?

MV: Môžete.

Auditórium: Vy ste práve opísal váš model zostrojenia systému podvedomého riadenia. Dokonca ani nie riadenia, ale ...

MV: K riadeniu sme sa zatiaľ nedostali. Hovoríme zatiaľ iba o tom, z akých funkčných modulov sa skladá psychika jednotlivca a ako sa z nej rodí kolektívna.

Auditórium: Povedzme, že konštrukcia psychiky človeka a spoločnosti sa v určitom stupni veľmi výrazne líši od všeobecne uznanej modernej vedy. V niečom sa zhoduje a v tom hlavnom sa nezhoduje.

Psychológia a Freud

MV: K všeobecnému uznaniu: mám známeho pracujúceho v inštitúte, ktorý sa priatelí s jedným profesionálnym psychológom. Keď sme takto raz diskutovali o psychológii, tak zaznela takáto fráza: "*Existuje 46 teórií osobnosti*". Ak existuje 46 teórií osobnosti ľudí, tak mi napadá otázka: "*Čo by sa dialo, ak by sme mali 46 variantov násobilky a všetky by sa líšili?*"

Takže baviť sa o tom, čo je zaužívané vo vede, je otázkou otvorenou.

Okrem toho, jedným z našich nasledujúcich tém rozhovoru bude princíp "*prax je kritérium pravdy*". Ak sa budeme riadiť týmto princípom, tak zistíme, že Oidipov komplex možno existoval len v jednej jedinej variante u niektorého z Freudových pacientov, avšak po tom, čo ho **Freud** popísal a pozdvihol na úroveň nevedomej normy, sa Oidipov komplex stal

epidémiou, ktorá zasiahla spoločnosť a všetkých, ktorí veria tomu, že Freud bol veľkým psychológom, psychoanalytikom, a že na tom všetkom niečo je. Okrem toho Freud popísal *komplex kastrácie*, podľa ktorého majú ženy pocit menejcennosti kvôli tomu, že je ich perineum iné ako u mužov.

Auditórium: Áno, sú to hlúposti.

MV: Skúste sa so ženami pobaviť na tému, či pociťujú komplex kastrácie a pozrite sa na ich reakciu. Väčšina ich bude presvedčená, že vy sám trpíte nejakými psychologickými komplexmi a je potrebné sa od vás držať ďalej.

Minule som hovoril o tom, že mnohé z toho, čo sa vyskytuje v západnej filozofii ako aj v psychológii nadväzujúcej na túto filozofiu je treba študovať, ale treba k tomu pristupovať ako k štúdiu chorobopisu.

A ešte jedna vec súvisiaca so súčasnou psychológiou:

ak by bolo všetko v poriadku, tak by mala existovať *všeobecná psychológia*, z ktorej by mali existovať výstupy v podobe *psychológie dospelých* a *psychológie pohlaví*. Psychológia dospelých by sa teda mala s psychológiou pohlaví nejakým spôsobom prelínať. Okrem toho by mal zo všeobecnej psychológie existovať výstup do psychiatrie, *praktickej psychiatrie*. Realita je taká, že praktická psychiatria vznikla skôr, než všeobecná psychológia. Možno, že praktická psychiatria nie je tak efektívna, ako by sme si priali, ale tá na všetky psychologické teórie pozerá skepticky, lebo boli to práve mnohí psychológovia, ktorí sa stávali jej "zákazníkmi". Ak sa pozrieme na zloženie tých, ktorí idú študovať psychológiu, tak mnohí z nich tam idú v nádeji vyriešiť nejaké svoje osobné psychologické problémy. Keď potom získajú diplom, tak sa ukáže, že všetky psychologické teórie sú jedna vec (*všetky tie osobnostné modely, ktorých je 46 alebo viac*) a reálna psychológia ľudí a psychológia spoločnosti je niečo úplne iné.

To znamená, že princíp "prax je kritériom pravdy" neumožňuje súčasnú psychológiu považovať za funkčnú vedu a hlavný dôvod spočíva v tom, že *súčasná psychológia nie je metrologicky konzistentná*, ani jej teórie a pojmy nie sú súvzťažné so životom. A ak čítate čo je tam napísané, tak mnohé z toho, o čom sa tam hovorí, nedokážete nájsť vo svojej vlastnej psychike, alebo tá funkčnosť, ktorá sa tomu pripisuje, sa v praxi nepotvrdzuje pri porovnaní s vašou vlastnou psychikou, ani pri analýze iných ľudí, ak sa snažíte zistiť, či to tak naozaj je.

Auditórium: Mám teda súvisiacu otázku. Prečo potom takáto veda, takú dlhú dobu, ešte vôbec existuje?

MV: Pretože je zdrojom obživy nielen pre samotných psychológov, ale aj mnohých iných. Okrem toho existuje taký vtip zo zdravotníctva:

Po získaní diplomu príde syn k svojmu otcovi lekárovi a hrdo vyhlási:

"Vyliečil som tvoju pacientku, ktorú si liečil celých 25 rokov."

A otec: *"Nuž čo, zaslúžila si to. Ved' za jej peniaze si vyrástol a vyštudoval."*

Jednou zo súčasných psychologických škôl je scientológia. Ak si prečítate samotného Hubbarda, tak tam aj niečo rozumné nájdete. Ale kam sa to celé posunulo? K činnosti scientologickej cirkvi. *"Prineste svoje peniažky a poslúchajte!"*

Auditórium: Takto to býva u mnohých.

MV: Tak to funguje prakticky všade, kde niekto žiada, aby ste im otvorili svoju peňaženku. Iná vec je, či je tá výzva priama, alebo vás k nej manipulujú a navádzajú nepriamo.

Auditórium: Cenník na dverách.

MV: Áno, buď cenník priamo na dverách, alebo dajte koľko môžete, čo je stimulovanie k tomu, aby zákazník dal všetko čo má.

Auditórium: Dobré, ďakujeme vám za besedu. Dovoľdenia.